

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความพึงพอใจในบทบาทการดูแลเด็ก การรับรู้ภาวะสุขภาพ
การสนับสนุนทางสังคม กับความผาสุกของผู้สูงอายุ เขตกรุงเทพมหานคร

นางสาวสกุลรัตน์ เตียววานิช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1416-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 20977384

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, ROLE SATISFACTION IN CARING
FOR CHILDREN, PERCEIVED HEALTH STATUS, SOCIAL SUPPORT, AND
WELL-BEING OF THE ELDERLY, BANGKOK METROPOLIS

Miss Sakunrat Tiewwanich

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Science
Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-1416-5

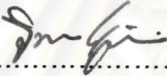
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความพึงพอใจในบทบาทการดูแลเด็ก
การรับรู้ภาวะสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคม กับความผาสุกของผู้สูงอายุ
เขตกรุงเทพมหานคร

โดย นางสาวสกุลรัตน์ เตียววานิช

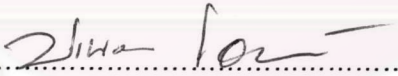
สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์

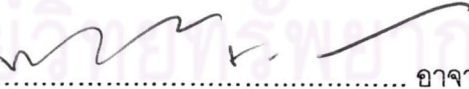
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญาภรณ์ มูลศิลป์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญาภรณ์ มูลศิลป์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

สฤตรัตน์ เตียววานิช: ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความพึงพอใจในบทบาทการดูแลเด็ก การรับรู้ภาวะสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคม กับความผาสุกของผู้สูงอายุ เขตกรุงเทพมหานคร (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, ROLE SATISFACTION IN CARING FOR CHILDREN, PERCEIVED HEALTH STATUS, SOCIAL SUPPORT, AND WELL-BEING OF THE ELDERLY, BANGKOK METROPOLIS) อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญารณ มุลศิลป์, 147 หน้า. ISBN 974-17-1416-5.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความผาสุก ความพึงพอใจในบทบาทการดูแลเด็ก การรับรู้ภาวะสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุที่ดูแลเด็ก เขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความพึงพอใจในบทบาทการดูแลเด็ก การรับรู้ภาวะสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคมกับความผาสุกของผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็ก จำนวน 130 คน เลือกโดยการสุ่มอย่างง่ายจากศูนย์บริการสาธารณสุขจำนวน 13 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามความพึงพอใจในบทบาทการดูแลเด็ก การรับรู้ภาวะสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคม และแบบสอบถามความผาสุก เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิและมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .82, .73, .89 และ .88 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สถิติทดสอบไคสแควร์และค่าสัมประสิทธิ์การจรรยา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความผาสุกของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง ความพึงพอใจในบทบาทการดูแลเด็กและการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง
2. เศรษฐฐานะ ความพึงพอใจในบทบาทการดูแลเด็ก การรับรู้ภาวะสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความผาสุกของผู้สูงอายุ เขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับความผาสุกของผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์.....

ปีการศึกษา2545.....

ลายมือชื่อนิสิต.....สฤตรัตน์ เตียววานิช.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4377633436: MAJOR NURSING SCIENCE

KEY WORD: ROLE SATISFACTION IN CARING / PERCEIVED HEALTH STATUS /

SOCIAL SUPPORT/ WELL-BEING OF ELDERLY

SAKUNRAT TIEWWANICH: RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, ROLE SATISFACTION IN CARING FOR CHILDREN, PERCEIVED HEALTH STATUS, SOCIAL SUPPORT, AND WELL-BEING OF THE ELDERLY, BANGKOK METROPOLIS.

THESIS ADVISOR: ASSIST. PROF. PICHAYAPORN MOOLSILPA, Ph.D. 147 pp. ISBN 974-17-1416-5

The purposes of this research were to study the relationships between personal factors, role satisfaction in caring for children, perceived health status, social support, and well-being of the elderly, Bangkok metropolis. Subjects were 130 elder people in Bangkok metropolis selected by simple random sampling technique, from 13 health centers. The research instruments were the questionnaires for the elderly: role satisfaction in caring for children questionnaires, perceived health status questionnaires, social support questionnaires and well-being questionnaires. The questionnaires were tested for content validity by panel experts. Alpha Cronbach coefficients were .82, .73, .89 and .88, respectively. The data were analyzed by Pearson's product moment correlation coefficient, Chi-square test and Contingency coefficient statistic.

The major findings were follow:

1. Well-being, role satisfaction in caring for children and social support of the elderly Bangkok metropolis were at the high average level and the part of perceived health status was at the moderate average level.
2. Economic status, role satisfaction in caring for children, perceived health status and social support was positive correlated with well-being of the elderly, Bangkok metropolis at the .05 level but sex, education and marital status were not correlated with well-being of the elderly, Bangkok metropolis, at the .05 level.

Field of studyNursing Science.....

Academic year2002.....

Study's signature *Sakunrat Tiewwanich*

Advisor's signature *P. M.*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาและเอาใจใส่อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญากรณ์ มูลศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องหรือปัญหาด้วยวิธีคิดและกระบวนการทำงานที่ดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่งพร้อมกันได้เรียนรู้การเป็นแบบอย่างอาจารย์ที่ดี จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โททกานนท์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำการใช้สถิติในการวิจัยเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ด้วยความรัก ความอบอุ่น มอบประสบการณ์อันมีคุณค่ากับผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการศึกษา และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 8 ท่าน ในการให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยให้มีคุณภาพ ยิ่งขึ้นในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการสำนักอนามัย และผู้ที่มีส่วนร่วมพิจารณาอนุมัติการเก็บข้อมูลในเขตกรุงเทพมหานคร รวมถึงผู้สูงอายุที่ดูแลเด็กทุกท่านที่ให้ความกรุณา เชื่อใจ ไว้วางใจ ตลอดจนเมตตาต่อผู้วิจัยไม่เฉพาะแต่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่านั้น ยังให้ประสบการณ์ที่ดีมีคุณค่าอย่างยิ่งซึ่งยากที่ผู้วิจัยจะศึกษาได้จากในชั้นเรียนหรือตำรา และขอขอบพระคุณสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยรวมทั้งสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ที่ให้การสนับสนุนทุนส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ในการเป็นกำลังสำคัญ ทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจและกำลังสติปัญญาซึ่งเป็นเครื่องมือในการต่อสู้อุปสรรคต่างๆ ในระหว่างการเรียนรู้อะไรก็ตามเป็นมหาบัณฑิตและเป็นมนุษย์อย่างมีคุณค่า รวมทั้งครูบาอาจารย์ผู้คอยกระตุ้นเตือนให้ผู้วิจัยดำเนินชีวิตอย่างไม่หลงลืมตัว และขอบคุณ น้องๆ ที่ต้องอุทิศเวลาบ่อยครั้งเมื่อที่ต้องการความช่วยเหลือ ตลอดจนถึงญาติมิตรทุกท่านในความห่วงใยและปรารถนาดีเสมอมา

สกุลรัตน์ เตียววานิช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ปัญหาการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความผาสุกของผู้สูงอายุ	14
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผาสุกในผู้สูงอายุ	19
บทบาทผู้สูงอายุในครอบครัว	21
ผู้สูงอายุกับการดูแลเด็กแรกเกิด – 5 ปี	25
ความพึงพอใจในบทบาทการดูแลเด็ก	32
การรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ	35
แนวคิดการสนับสนุนทางสังคม	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54
กรอบแนวคิดในการวิจัย	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 การดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	71
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
การวิเคราะห์ข้อมูล	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81
5 สรุปผลการวิเคราะห์ อภิปรายและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	96
อภิปรายผลการวิจัย	97
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	101
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	103
รายการอ้างอิง	104
ภาคผนวก	117
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	118
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย	120
ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย	126
ภาคผนวก ง การวิเคราะห์ข้อมูล (เพิ่มเติม)	130
ภาคผนวก จ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	136
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	147

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ศูนย์บริการสาธารณสุข ในเขตกรุงเทพมหานคร และกลุ่มตัวอย่าง	70
2 ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	79
3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และเศรษฐกิจฐานะ	82
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผาสุกของผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายชื่อและโดยรวม	83
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจในบทบาทการดูแลเด็ก ของผู้สูงอายุที่ดูแลเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายชื่อและโดยรวม	85
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายชื่อและโดยรวม	87
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายชื่อ รายด้านและโดยรวม	88
8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความผาสุกของผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร..	90
9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ความพึงพอใจในบทบาทการดูแลเด็ก การรับรู้ภาวะ สุขภาพ การสนับสนุนทางสังคม กับความผาสุกของผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร....	92
10 จำนวน ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย อายุของผู้สูงอายุที่ดูแลเด็ก ในเขต กรุงเทพมหานคร	131
11 จำนวน ร้อยละ ความถี่ อาชีพของผู้สูงอายุที่ดูแลเด็ก ในเขตกรุงเทพมหานคร	131
12 จำนวน ร้อยละ ความถี่ อายุของเด็กแรกเกิด จนถึง 5 ปีที่ผู้สูงอายุที่ดูแลในเขต กรุงเทพมหานคร	132
13 จำนวน ร้อยละ ความถี่ จำนวนเด็กแรกเกิด จนถึง 5 ปีที่ผู้สูงอายุที่ดูแลในเขต กรุงเทพมหานคร	132
14 จำนวน ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย รายรับของผู้สูงอายุที่ดูแลเด็ก ในเขต กรุงเทพมหานคร	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	จำนวน ร้อยละ ความถี่ ของสถานภาพความสัมพันธ์กับเด็กของผู้สูงอายุที่ดูแลเด็ก ในเขตกรุงเทพมหานคร	134
16	จำนวน ร้อยละ ความถี่ ของลักษณะบทบาทในการดูแลของผู้สูงอายุที่ดูแลเด็ก ในเขตกรุงเทพมหานคร	135
17	จำนวน ร้อยละ ความถี่ ผู้ช่วยเหลือในการดูแลเด็ก ผู้สูงอายุที่ดูแลเด็ก ในเขตกรุงเทพมหานคร	135

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย